

Unitat 6.

L'accés i l'adquisició d'aprenentatge acadèmics i funcionals.

Projecte de transformació dels centres d'educació especial

DINCAT – març de 2018

6.1 L'ensenyament de les habilitats acadèmiques.

- Els avenços en l'ensenyament i en l'aprenentatge de les habilitats acadèmiques en els alumnes amb DI.
- El què i el com de l'ensenyament.

6.2 L'alfabetització i l'aprenentatge i adquisició de la lectura.

- El què es pot ensenyar.
- Millors pràctiques educatives.

6.3 L'aprenentatge i l'adquisició de les matemàtiques

- El què es pot ensenyar.
- Millors pràctiques educatives.

6.4 Comunicació i llenguatge.

- El què es pot ensenyar.
- Millors pràctiques educatives.

6.5 Habilitats funcionals, comunitàries i de la vida

El què es pot ensenyar.
Millors pràctiques educatives.

6.5 Habilitats laborals

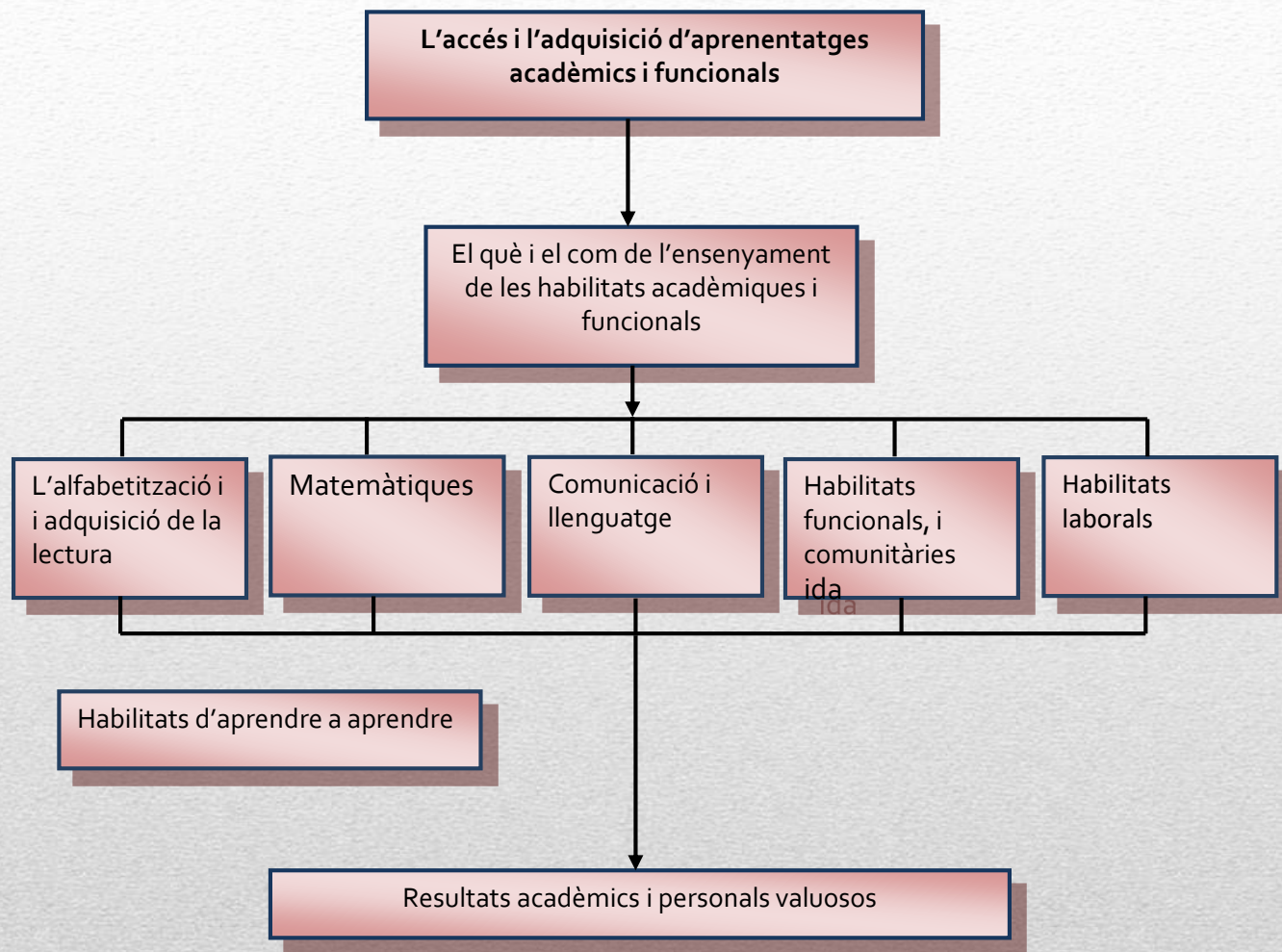
- El què es pot ensenyar.
- Millors pràctiques educatives.

6.6 L'atenció dels alumnes amb les necessitats de suport més intenses.

Continguts

1. Conèixer la fonamentació teòrica, conceptual i empírica de l'ensenyament de les habilitats acadèmiques en els alumnes amb DI.
2. Conèixer i analitzar els continguts curriculars que poden adquirir els alumnes amb DI en les àrees acadèmiques així com els procediments i estratègies d'intervenció basades en l'evidència.
3. Saber desenvolupar, aplicar i avaluar algun contingut de les àrees acadèmiques d'acord amb els criteris i orientacions de les pràctiques basades en l'evidència.
4. Valorar la importància de les habilitats d'aprendre a aprendre i conèixer i aplicar algunes de les estratègies pel seu aprenentatge.
5. Conèixer i analitzar els continguts o procediments més habituals en l'ensenyament de les habilitats funcionals i comunitàries.
6. Analitzar i valorar els objectius i continguts que defineixen l'etapa de transició a la vida adulta així com els resultats més importants d'aquesta etapa.
7. Establir i acordar estratègies de com incorporar els continguts i les estratègies de les àrees acadèmiques i funcionals en el currículum de l'escola i en les pràctiques de l'aula.
8. Analitzar i identificar els continguts i resultats més significatius en l'atenció educativa dels alumnes amb les necessitats més greus i permanents.

Objectius

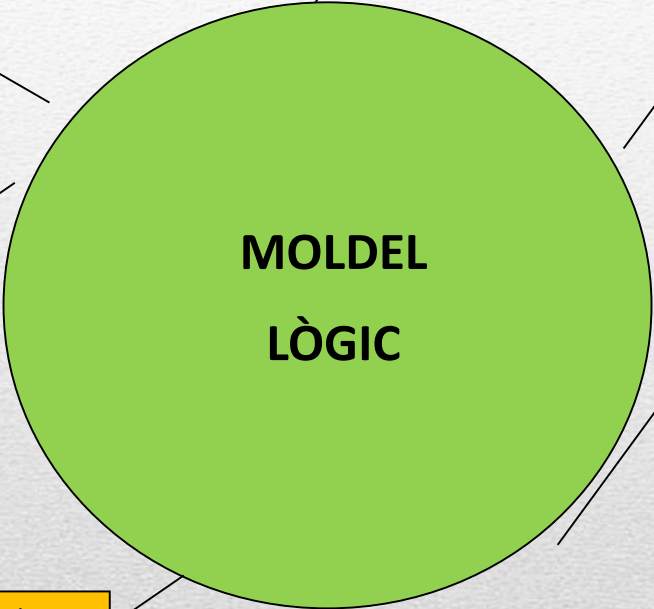

Avaluar l'impacte a nivell de centre
Avaluar el nivell de satisfacció (pares, mestres i alumnes)

Avaluació

Identificació necessitats

Compromís de la direcció i del claustre
Treball cooperatiu entre mestres
Formació continuada
...

Avaluar els resultats

Currículum PI

Aplicar bones pràctiques

- ❑ Una de les prioritats més destacades de la recerca d'aquests últims anys ha estat l'adquisició i l'aprenentatge de continguts i habilitats acadèmics, sense deixar de banda, altres habilitats funcionals i de la vida diària.
- ❑ Hi ha evidència, cada vegada més contrastada, de les possibilitats d'aprenentatge dels alumnes amb discapacitat intel·lectual (moderada, severa, profunda).
- ❑ Es tracta de decidir i planificar el què s'ha d'ensenyar, però molt especialment com ensenyar i avaluar.
- ❑ El progrés personal, acadèmic i socials dels alumnes depèn, en bona part, del coneixement i expertesa que té el professorat d'allò que ha d'ensenyar i també de les estratègies i pràctiques que s'han d'utilitzar.

L'ensenyament de les habilitats acadèmiques

- ❑ Els alumnes amb DI (moderada, severa i profunda) presenten unes característiques molt diverses que estan associades a necessitats d'aprenentatge molt intenses i variades.
- ❑ En els últims anys, tant el camp de l'educació especial com el de la discapacitat han fet esforços importants per desenvolupar i validar les pràctiques més adequades per a les persones amb DI.
- ❑ Les pràctiques basades en l'evidència, d'acord amb els criteris i indicadors de qualitat establerts i acordats per la comunitat científica, han permès identificar aquells procediments, sistemes o estratègies que són més efectius en l'ensenyament dels alumnes amb DI.

L'ensenyament de les habilitats acadèmiques

Segons Spooner i Browder (2015), els tres avenços més importants en l'aprenentatge d'aquests alumnes són els següents:

- ❑ L'ensenyament sistemàtic
- ❑ Les habilitats funcionals
- ❑ Les intervencions acadèmiques

Avenços en l'ensenyament de les habilitats acadèmiques

Quan es planteja el què i el com ensenyar ens podem demanar:

- ❑ Si els alumnes amb DI no aprenen determinades habilitats perquè no tenen capacitat, o perquè no se'ls hi ensenyen o l'ensenyament que reben no és de bona qualitat.
- ❑ Si hi ha una relació unívoca entre el quocient intel·lectual i el rendiment acadèmic

Abans del 2004 la recerca es preocupava essencialment de l'ensenyament d'habilitats acadèmiques molt limitades.

En el moment actual, l'accés als continguts i aprenentatges que són comuns a tots els alumnes (és a dir, l'accés als continguts i objectius del currículum ordinari) juntament amb l'assoliment d'habilitats i competències funcionals sembla l'opció més ajustada i que pot respondre millor a les necessitats de les persones amb discapacitat moderada i severa.

El què i el com de l'ensenyament

El que ens plantejem en aquesta unitat, i per a cada una de les àrees acadèmiques més rellevants, és:

1. Presentar aquells continguts i objectius dels que tenim algunes evidències empíriques.
2. Identificar els procediments d'intervenció que, dins de cada àrea, han proporcionat millors resultats.
1. Exemplificar alguns dels continguts d'aquestes àrees i proposar la seva aplicació pràctica.

L'ensenyament de les habilitats acadèmiques

En una mostra de 1629 persones amb discapacitat intel·lectual entre 6 i 21 anys el 6,8% llegeix en l'etapa logogràfica, el 31,9% en l'alfabètica, el 32,9% en l'ortogràfica i que el 29,3% no llegeix res.

La fonamentació teòrica, conceptual i empírica de l'ensenyament de l'alfabetització als alumnes amb DI moderada i severa es centra en dos aspectes bàsics:

- ❑ En primer lloc, promoure la lectura compartida amb la finalitat de millorar les oportunitats d'accedir a la literatura, al coneixement i a la informació.
- ❑ En segon lloc, ensenyar els components de la lectura per tal d'augmentar la independència dels alumnes com a lectors.

Alfabetització i lectura

Els components de la lectura:

1. La consciència fonològica
2. El coneixement de l'alfabet (principi alfabètic)
3. La lectura de paraules (procés de recodificació fonològica)
4. La fluïdesa (rapidesa, precisió i prosòdia)
5. La comprensió
6. El vocabulari

Alfabetització i lectura

COMPONENT	OBJECTIUS	SUPORT EVIDÈNCIA
Consciència fonològica	Tenir consciència de les diferents elements que componen el llenguatge oral i, concretament, de les parts de la paraula, de manera que pugui realitzar adequadament l'anàlisi i la síntesi sil·làbica i fonèmica.	
	<ul style="list-style-type: none"> Saber identificar el so inicial de les paraules conegudes. Saber identificar paraules que acaben igual (rimes). Fer l'anàlisi i la síntesi de les síl·labes de paraules conegudes (paraules formades de dues i tres síl·labes). Fer l'anàlisi i la síntesi dels fonemes de paraules conegudes (paraules formades de CV, CVC, CVCV, CVCCV i CCVV/C). 	<p>Ahlgrim-Delzell, L., Browder, D., i Wood, L. (2014).</p> <p>Allor, J.H., Mathes, P.G., Roberts, J.K., Cheatman, J.P., i Champlin, T.M. (2010).</p> <p>Allor, J.H., Mathes, P.G., Roberts, J.K., Jones, F.G, i Champlin, T.M. (2010).</p> <p>Browder, D. M., Ahlgrim-Delzell, L., Courtade, G., Gibbs, S. L., i Flowers, C. (2008).</p> <p>Browder, Ahlgrim-Delzell, L., Flores, C., i Baker, J. (2012).</p> <p>Goetz, K., Hulme, C., Brigstocke, S., Carroll, J.M., Nasir, L., i Snowling, M. (2008).</p> <p>Lemons, C.J., Mrachko, A.A., Kostewicz, i Paterra, M.F. (2012).</p> <p>Lemons, C.J., i Fuchs, D. (2010b).</p> <p>Oliveira, Font-Roura, Dalmau, i Giné (2018).</p>

Alfabetització i lectura

	OBJECTIUS	SUPORT EVIDÈNCIA
Consciència d'allò escrit	Conèixer els components bàsics d'allò escrit que permetin interaccionar de manera apropiada amb els diferents textos escrits.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer els conceptes bàsics d'allò escrit que són indispensables per interaccionar amb els textos. • Participar en la lectura compartida i en veu alta de contes i/o narracions (adaptats o no, i amb el suport d'objectes, imatges o símbols) responent a les demandes de participació i a les preguntes de comprensió (fent servir qualsevol mode de resposta: verbal, gestual, mirada, sistema alternatiu). 	<p>Allor, J.H., Mathes, P.G., Roberts, J.K., Jones, F.G, i Champlin, T.M. (2010).</p> <p>Browder, Lee, i Mims (2011)</p> <p>Browder, Mims, Spooner, Ahlgrim-Delzell, i Lee (2008)</p> <p>Mims, P.J., Browder, D.M., Baker, J.N., Lee, A., i Spooner, F. (2009)</p> <p>Spooner, F., Ahlgrim-Delzell, L., Kemp-Inman, S., Wood, L.A. (2014).</p>

Alfabetització i lectura

Lectura de paraules:

1. Llegir paraules conegudes o no, fent servir el procés de descodificació fonològica.
2. Llegir visualment paraules d'alta freqüència.
3. Llegir visualment paraules per seguir les rutines diàries, rebre informació, realitzar tasques, etc.
4. Llegir símbols i/o imatges per seguir les rutines diàries, rebre informació, realitzar tasques, etc.
5. Llegir frases per seguir les rutines diàries, rebre informació, realitzar tasques, etc.
6. Llegir frases amb símbols i/o imatges per seguir les rutines diàries, rebre informació, realitzar tasques, etc.
7. Llegir paràgrafs per seguir les rutines diàries, rebre informació, realitzar tasques, etc.
8. Llegir paràgrafs amb símbols i/o imatges per seguir les rutines diàries, rebre informació, realitzar tasques, etc.
9. Llegir textos narratius i informatius connectats i adequats a l'edat cronològica (nivell aproximat ... i d'una llargada de...).
10. Llegir textos narratius i informatius adaptats i adequats a l'edat cronològica amb símbols, imatges i/o paraules, per tenir informació, adquirir coneixement, entretenir-se, etc.

Alfabetització i lectura

Comprensió lectora:

1. Conèixer els significat de les preguntes de comprensió habituals (qui, què, a on, quan, com, i perquè).
2. Després de la lectura d'un text narratiu o informatiu respondre preguntes literals o inferencials sobre el contingut del text (qui, què, a on, quan, com, i perquè).
3. Després de la lectura d'un text respondre preguntes que impliqui seqüenciar esdeveniments d'acord amb com apareixen en el text (tres com a mínim).
4. Saber treure la idea principal d'un text
5. Resum.
6. Després d'escoltar la lectura en veu alta d'un text narratiu o informatiu adequat a l'edat cronològica respondre preguntes literals o inferencials sobre el contingut del text (qui, què, a on, quan, com, i perquè).

Alfabetització i lectura

Facilitar l'accés a les competències i als continguts de l'àrea de matemàtiques als alumnes amb DI representa una dificultat important.

Disposem de pocs models i propostes sobre el què poden aprendre aquests alumnes i com adaptar els continguts i els procediments de l'àrea de matemàtiques.

Els materials existents, en general, estan pensats i organitzats pels alumnes de les escoles ordinàries i poques vegades proporcionen orientacions pels alumnes amb discapacitat.

Matemàtiques

Els continguts de matemàtiques:

1. Nombres i operacions
2. Geometria
3. Mesura
4. Àlgebra
5. Anàlisi de dades i probabilitat

Matemàtiques

COMPONENT	OBJECTIUS	SUPORT EVIDÈNCIA
Numeració	<p>Conèixer els nombres, les relacions entre ells i els sistemes essencials de numeració.</p> <p>Utilitzar la numeració per resoldre situacions quotidianes i escolars a la seva vida.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Saber identificar els nombres. • Saber llegir els nombres. • Saber fer la seriació verbal dels números. • Comptar quantitats fent correctament la correspondència objecte-nombre (utilitzant diversos suports: punts, línia numèrica, etc.). • Fer agrupaments d'objectes d'acord amb una quantitat donada (utilitzant diversos suports: punts, línia numèrica, etc.). • Composar i descomposar nombres d'acord amb el seu valor posicional. • Identificar i utilitzar els signes matemàtics ($>$ i $<$; $=$ i $=$). • Comparar nombres (més gran-més petit) 	<p>Akmanoglu i Batu (2004)</p> <p>Browder i col. (2012)</p> <p>Skibo, Mims i Spooner (2011)</p> <p>Birkam (2005)</p> <p>Gursel, Tekin-Iftar, i Bozkurt (2006)</p> <p>Jimenez i Kemmery (2013)</p> <p>Alcalde, Navarro, Marchene, Ruiz i Agukar (2007)</p> <p>Hudson, Zambon, i Brickhouse (2016)</p> <p>Weng i Bouck (2016).</p>

Alfabetització i lectura

Operacions i resolució de problemes:

1. Combinar grups (amb materials i elements representats) per resoldre sumes senzilles.
2. Resoldre operacions de suma i resta (sense portar, portant i amb decimals), amb l'ajut, si és necessari de diversos mitjans de suport (punts, línia numèrica, etc.).
3. Resoldre operacions de multiplicació, amb o sense el suport de la calculadora.
4. Saber les taules de multiplicar.
5. Resoldre operacions de divisió senzilles (exactes i d'una xifra).
6. Resoldre problemes de suma i resta (d'unió, canvi i comparació), a partir d'un fet o una història del context proper i familiar, o utilitzant esquemes.
7. Resoldre problemes de multiplicació, a partir d'un fet o una història del context proper i familiar.
8. Resoldre problemes relacionats amb un fet o una història del context proper i familiar, per trobar el percentatge.
9. Resoldre problemes socials relacionats amb situacions i contextos propers i familiars (seguint un procés de resolució de problemes: identificació del problema, recerca de solucions possibles, avaluació).

Alfabetització i lectura

COMPONENT	OBJECTIUS	SUPORT EVIDÈNCIA
Geometria	<p>Conèixer i saber utilitzar les formes, direccions, posicions en les seves diverses relacions i per resoldre situacions de la vida quotidiana i/o escolar</p> <p>Saber utilitzar les coordenades i/o punts en un pla com a sistema de referència per trobar informació útil sobre problemes de la vida quotidiana (horaris, jocs, calendari, plànol)</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Saber trobar punts (llocs) en un pla o mapa per organitzar i resoldre activitats o tasques de la vida quotidiana. • Identificar figures geomètriques. • Identificar les propietats de les formes. • Utilitzar el teorema de Pitàgores 	<p>Browder Trela, Courtade, Jimenez, Knight i Flores (2012)</p> <p>Jimenez i Staples (2015)</p> <p>Henrich, Collins, Knight, i Sprigs (2016)</p> <p>Creech-Galloway, Collins, Knight, i Bausch (2</p>

Alfabetització i lectura

**El futur de l'educació està en mans
d'aquells que fan de l'esperança una
virtut activa.**

M. Fullan

Moltes gràcies
